

DOORBREKEN VAN BARRIÈRES

Naar een groene, gastvrije en grenzeloze
binnenstad

GroenLinks Breda
Dion Beekman

&

PvdA Breda
Shawn Vos

GROENLINKS
BREDA

Inleiding

GroenLinks en PvdA Breda bundelen de krachten voor een groene, gastvrije en grenzeloze binnenstad¹. We willen naar een binnenstad waar het bruist, waar onze inwoners elkaar fijn kunnen ontmoeten en waar de terrassen gevuld zijn. Een plek waar je wil zijn, die uitnodigend en gezellig is. Dat betekent in onze ogen een groene binnenstad met mooie parken en plekken, waar kinderen veilig kunnen wandelen en waar je kan ontspannen.

Maar de binnenstad is soms afgezet door barrières. Letterlijke barrières in de inrichting van de openbare ruimte zoals fysieke barrières zoals een doorgaande weg die een voetgangersgebied doorkruist, waardoor je moeilijker van het ene deel van naar het andere deel van de stad kan. Hierdoor doorbreken we de barrières die de asfaltring om de binnenstad is.. Of mentale barrières van het oude denken, die de stad belemmeren in haar ontwikkeling.

PvdA en GroenLinks willen deze barrières doorbreken. In deze bespreeknotitie gaan we in op de ruimtelijke toekomst van onze binnenstad en de stap die wij willen zetten. Dit doen we door voor de binnenstad als geheel en voor vier plekken concreet te schetsen hoe de toekomst er uit kan zien. Om te inspireren laten we ook met foto's zien hoe dit eruit kan zien. Ons doel is om met de raad een stip op de horizon te zetten. We vragen het college om vervolgens verder uit te werken welke stappen we kunnen zetten.

Toekomstbeeld

Breda heeft veel potentie. Als we echt willen dat we een stad in het park zijn en inwoners onze binnenstad als hun huiskamer zien, dan moeten we scherpe keuzes maken.

Zonder scherpe keuzes lukt het niet. De ruimte van Breda is namelijk beperkt. En er komen grote uitdagingen op ons af, onder andere door klimaatverandering. Er gaat meer regen vallen, het wordt warmer en de biodiversiteit neemt af. Ook zijn er economische uitdagingen. Er wordt minder in de winkelstraat gewinkeld en de concurrentie van omliggende steden is groot. Dat vraagt dat we kleur bepalen en een stip op de horizon zetten.

Volgens GroenLinks en PvdA is heel duidelijk dat we ruimte moeten geven aan vergroening. Een binnenstad die klimaatadaptief is, is klaar voor de toekomst. We willen meer bomen en planten in de binnenstad. Zo wordt de versteende omgeving van de binnenstad een stuk koeler en prettiger. Dat is niet alleen goed voor mensen die de stad bezoeken, maar ook die daar (in de buurt) wonen. De binnenstad is de achtertuin van veel mensen, en met de verstedelijking en herontwikkeling van omliggende gebieden worden dat er steeds meer. Ook moet de stad klaar zijn voor grotere regenval. Alleen op die manier blijft de binnenstad aantrekkelijk voor mens en dier. We constateren dat we hier extra stappen moeten zetten.

Bij het vergroenen van de binnenstad willen we de stad ook ontdoen van sommige beknellende grenzen, zodat de stad door kan groeien en toegankelijk is. Op dit moment zijn de verschillende delen van de stad niet goed met elkaar verbonden. Zo werkt de Prinsenkade als een drempel om van het centrum naar de Haagdijk te komen of andersom.

¹ Dit zijn de drie G's van het verhaal van Breda.

Dat vinden we zonde voor de beleving en het potentieel van de stad. Wanneer we deze bruggen slaan, moet er wat ons betreft ook oog zijn voor het vernieuwen van verouderde voetpaden en toegankelijkheid voor mensen met een beperking.

Een groene en toegankelijke stad betekent ook een gastvrije stad, waar mensen graag willen zijn. Dat is niet alleen goed voor bewoners en dieren, maar ook voor de bedrijven in de binnenstad. Door de barrières van de stad te doorbreken ontstaat er meer doorloop en bedrijvigheid. Ondernemers profiteren hiervan, omdat de stad aantrekkelijker wordt en vaker wordt bezocht.

In deze bespreeknotitie focussen we op het centrum, maar de vergroening moet daar volgens ons niet ophouden. Wij willen inzetten op een stad in een park met groene aders die elke wijk en dorp in stromen. Hierdoor doorbreken we de barrières die de asfaltring om de binnenstad is. De binnenstad van Breda wordt een groen en gezellig knooppunt van Breda.

Deze beweging is in lijn met de omgevingsvisie². Daarin wordt ingezet op minder versteend oppervlak, meer groen en gericht groene verkoelings- en schaduwplekken. In eerste instantie richt dit zich volgens de omgevingsvisie vooral op de plekken waar er de meeste behoefte aan is, namelijk in de binnenstad. Ook wordt voor het centrum ingezet op natuurinclusiviteit en het verkennen van de mogelijkheden voor langzaam verkeer.

Schetsen van de toekomst

We laten voor vier plekken zien hoe dit toekomstbeeld er concreet uit kan zien. Dit doen we aan de hand van ‘schetsen van de toekomst’. Hierin laten we zien welke ruimtelijke ontwerpkeuzes er gemaakt kunnen worden om het toekomstbeeld te realiseren. We kijken hierbij naar de Keizerstraat, de Karnemelkstraat, de Vismarktstraat en de Prinsenkade.

Om te inspireren maken we vrij letterlijk gebruik van een ‘schets’. We beschrijven niet alleen in woorden hoe deze plekken er uit kunnen zien, maar laten het ook visueel zien. Dat doen we met behulp van een AI-tool die een foto van een straat reproduceert en op willekeurige manieren groene elementen toevoegt. Het is daarmee geen definitieve blauwdruk voor hoe we willen dat de stad er uit gaat zien, maar meer een beeld ter verleiding en inspiratie.

Het gaat ons erom dat we stappen zetten richting ons toekomstbeeld. Dat geldt voor de gehele binnenstad. Het gaat ons hierbij niet om de precieze maatregel, maar om de richting die we op willen. Van de Oude Vest naar de Karnemelkstraat wordt je bijvoorbeeld bijna van je sokken gereden. Als er andere, betere maatregelen zijn, dan staan we daarvoor open. We realiseren dat we er morgen niet gelijk zijn, maar we willen de raad uitdagen om met ons een stip op de horizon te zetten en het college vragen om vervolgens verder uit te werken hoe we daarnaartoe stappen zetten.

Wat PvdA en GroenLinks betreft zijn deze straten veel te grijs en grijs. Het straatbeeld is versteend. Het gebrek aan groen zorgt voor hitte en gezondheidsproblemen (zie kader). De straten zijn niet aantrekkelijk om doorheen te lopen, laat staan om een oversteek te maken.

² [Omgevingsvisie Breda 2040](#)

Zo zorgt hard rijdend verkeer voor onveiligheid en overlast. Van de Oude Vest naar de Karnemelkstraat word je bijvoorbeeld bijna van je sokken gereden.

Daarnaast vallen de straten uit de toon vergeleken met omliggende straten, waar veel aan is of wordt gewerkt. Denk aan de Claudius Prinsenlaan of de Markendaalseweg. Wij vinden dat de plekken die we in deze bespreeknotitie behandelen allemaal eenzelfde soort opknapbeurt verdienen.

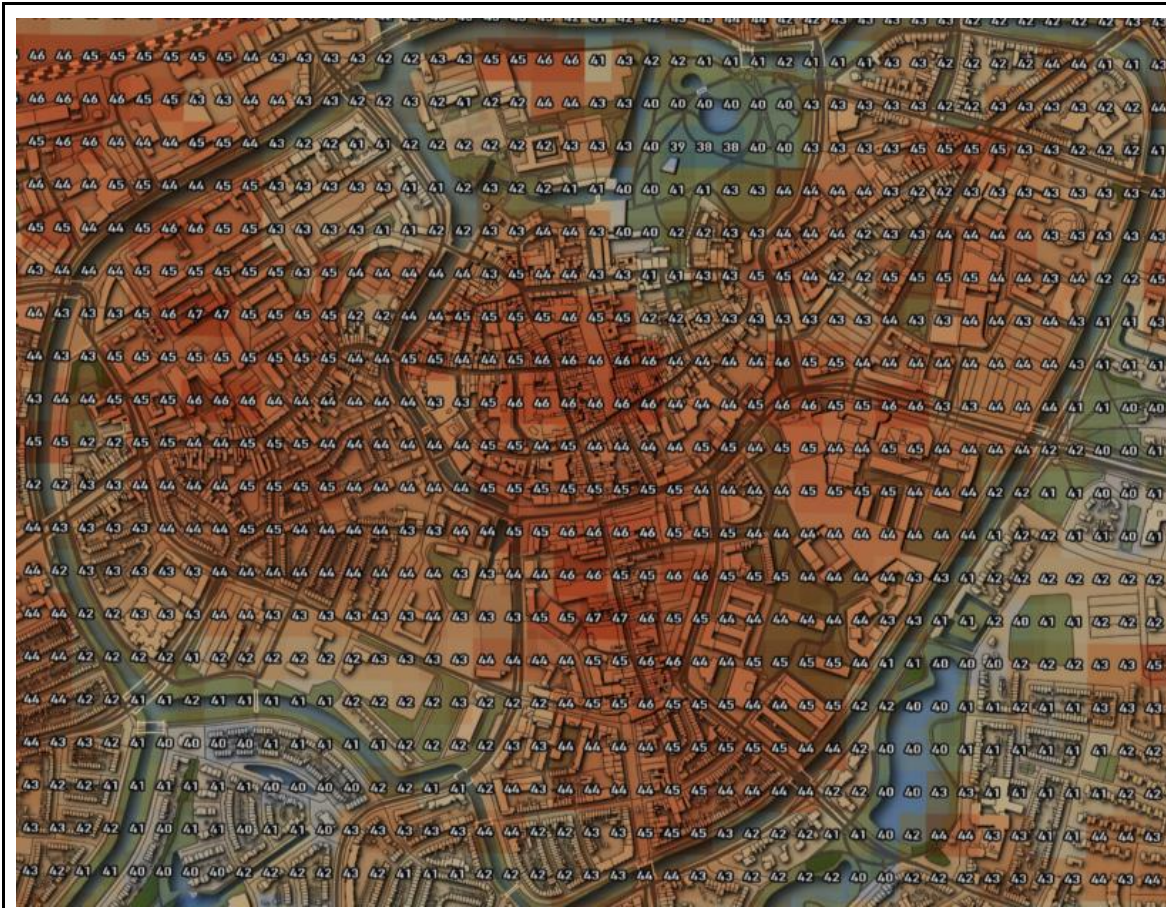
De gekozen plekken vormen daarnaast barrières voor de stad: de gezellige binnenstad komt op deze plekken abrupt tot een einde. De Karnemelkstraat is een grijze barrière om van de ene kant van de winkelstraat naar de andere te komen. De Keizerstraat is een drempel om het groene park achter het Chassétheater te bereiken. En de Prinsenkade is een obstakel om van en naar de Haagdijk te gaan. Dat is zonde voor de doorstroom en bedrijvigheid.

Hitte in de binnenstad

De temperatuur in de binnenstad van Breda kan op een hete dag bijna 10 graden hoger zijn dan in het Valkenbergpark. Ook op de Karnemelkstraat en de Keizerstraat kan het heel erg heet zijn. Zie het kaartje hieronder, waarbij voor verschillende delen van de stad de temperatuur op een warme dag is gemeten³. In de ranking voor beste binnensteden is Breda dit jaar ook gedaald in de ranking op groen en schaduwrijke bomen⁴.

³ Bron: Datajournalist Jelmer Visser op basis van EcoStress data van NASA.

⁴ Zie <https://breda.notubiz.nl/document/14590239/1#search=%22binnenstad%22>

Aanhoudend warme periodes worden een steeds groter probleem. Door de stijgende hitte kunnen steden zogeheten 'hitte-eilanden worden'. De temperatuur in de stad is hoger dan in omliggende gebieden, doordat gebouwen en bestrating de warmte langer vasthouden. Uitdroging zorgt voor gezondheidsproblemen, vooral bij ouderen. Het aanplanten van meer groen in steden kan dit effect (gedeeltelijk) verminderen. Uit onderzoek blijkt zelfs dat groen hitte-gerelateerde sterfte kan verminderen.

Toekomstschets 1: Keizerstraat

Stel jezelf voor, dat de Keizerstraat ons vanaf de opgeknapte Vlaszak leidt naar het Wilhelminapark door een straat vol planten en bomen en ons de cultuurhistorische Chassékazerne laat zien. Waar je veilig kan oversteken. Daardoor kan je als voetganger of fietser gemakkelijk van de ene kant van de binnenstad naar de andere gaan. We willen naar een groene en toegankelijke ring om de binnenstad, in plaats van een grijze ring die door snel verkeer een drempel vormt.

Fietsers en wandelaars krijgen meer ruimte, maar we houden ook ruimte voor autoverkeer. Er blijft een aangename routing van het noordelijk deel van de binnenstad naar het zuidelijke deel parallel aan de winkelstraat bestaan. Ook het OV komt hier nog steeds doorheen. Het straatbeeld verandert echter, omdat we van meerdere asfaltbanen naar smallere klinkerstroken gaan.

Toekomstschets 2: Karnemelkstraat

Ook de Karnemelkstraat kan anders. Het straatbeeld verandert al gelijk als er klinkers komen te liggen. En als de bushokjes een groen sedumdak krijgen. Het is veel minder erg om even te wachten op het stoplicht als de Karnemelkstraat er gezelliger uit ziet. Het slimmer indelen van de parkeerplekken voor fietsen kan daarnaast ook helpen, bijvoorbeeld door op de ingezette route van het werven van nieuwe locaties door te gaan. Of door aan het einde van de straat dubbellaagse fietsenrekken aan te leggen. Met de gewonnen ruimte komt er meer plek voor bedrijvigheid en groen.

Voor ons is het OV en de toegankelijkheid van de stad belangrijk. De Karnemelkstraat is in dat kader een belangrijke hub, waarvan we de functie willen behouden. Dat zorgt namelijk ook voor de toegankelijkheid van de stad. We willen echter het college oproepen om te kijken naar slimme oplossingen om ruimte te besparen, die niet ten koste gaan van het OV. Zouden de bushokjes bijvoorbeeld ook om de hoek kunnen staan op de Markendaalseweg? Welke opties zijn er denkbaar en werkbaar? We dagen het college daar graag voor uit.

Toekomstschets 3: Vismarktstraat

Een bruisende uitgaansstraat en ingang van het centrum verdient meer dan een stenen vlakte. Het zou wat betreft GroenLinks/PvdA mooi zijn, dat wanneer je over de hoge brug de stad in gaat, je een groene oase ziet. De vismarkt is een onderontwikkeld pareltje. We weten dat logistiek en hulpdiensten gebruik moeten maken van dit stuk, maar daar is niet zoveel steen voor nodig.

We willen de raad uitdagen om na te denken hoe dit mogelijk gemaakt kan worden. Denk aan innovatieve oplossingen zoals collectief geregelde bevoorrading van restaurants en bars met kleine elektrische voertuigen. Bij een verzamelplek op bijvoorbeeld de slingerweg, halen deze kleinere voertuigen op wat de grote vrachtwagens leveren. We juichen recente ontwikkelingen om met elektrisch en klein vervoer te bevoorraden toe.⁵

⁵ [BN de Stem, elektrische bevoorrading](#)

Verkeersveiligheid

Op verschillende plekken in de stad laat de verkeersveiligheid te wensen over. Denk aan plekken waar wordt gebouwd en waar tijdelijke, soms onduidelijke bewegwijzering is en waar bijvoorbeeld de fietsstroken te klein zijn. Zoals het stuk bij de Oude Vest. Tegelijkertijd zijn er ook onveilige situaties op plekken waar niet gebouwd wordt. Denk aan de Vismarkt, waar veel gebruik wordt gemaakt door leveranciers met grote wagens. Het is niet ondenkbaar dat er vier of vijf vrachtwagens staan op dit stuk.

Toekomstschets 4: Prinsenkade

De Prinsenkade heeft enorme potentie, maar voelt op dit moment nog te veel als een onderbreking om van het ene deel van de stad naar het andere deel te komen. De vormgeving van de Prinsenkade steekt daarnaast te veel af van de Haven en de recreatiemogelijkheden aan de Mark iets verder op. Hoe mooi zou het zijn als we het gevoel van de Haven kunnen doortrekken naar de Prinsenkade? Dat zou de beleving van de stad en de bedrijvigheid enorm ten goede komen.

In het eindbeeld van GroenLinks en PvdA komt er meer ruimte voor recreëren, meer groen en mogelijkheden om te genieten van het uitzicht op het water. Op die manier wordt Breda echt een stad in het park. Om dat te bereiken moet de indeling van de Prinsenkade worden gewijzigd. Als het aan ons ligt, komt er meer ruimte voor voetgangers en horeca. Wij willen juist dat er meer ruimte komt voor terrassen. Straten zoals de Sint Janstraat zijn het uithangbord van onze stad⁶. Dat maakt de binnenstad juist aantrekkelijk voor mensen. Het hoort bij een gezellig straatbeeld. De horeca is vaak ook de reden dat mensen naar de binnenstad toekomen. Dit betekent ook anders omgaan met verkeer. Met het werk aan de

⁶ Zie [Terrassen in Sint Janstraat moeten kleiner, ondernemers snappen niet waarom: 'We zijn visitekaartje van de stad'](#)

Nieuwe Mark liggen daar volop kansen voor. Bewoners en ondernemers zijn namelijk positief over de vermindering van verkeer die daarbij hoort (zie kader hieronder).

Vorbereidingen voor een herinrichting zijn al op gang. Het college is op dit moment op basis van de motie ‘minder verkeer in de binnenstad’⁷ van PvdA en VVD in gesprek met bewoners en ondernemers om een variant voor de verbetering van de straat uit te werken. We geven het college graag bovenstaande denkrichting mee. Het college informeert de raad in het begin van 2025 over de uitkomsten. In dit kader is ook de motie ‘Mogelijkheden Prinsenkade - Markendaalseweg’⁸ van D66, PvdA en BB van belang, die oproept om de verkeersstromen te meten en aan de hand daarvan in gesprek te gaan met de raad. Wat ons betreft maken we haast met deze aanpassingen als de relevante informatie op tafel ligt.

Beleving en verbinding in de binnenstad

Wat doet het nou met ondernemers en inwoners als de inrichting van de straat wordt veranderd? Het werk aan de Nieuwe Mark pakt in dit verband uit als een soort experiment voor de Prinsenkade en de Haagdijk. Het verkeer op de Prinsenkade is namelijk fors afgenomen sinds het werk aan de Nieuwe Mark.

Uit berichtgeving van BN DeStem blijkt dat de eerste signalen positief zijn. Ondernemers en bewoners zijn tevreden. Sterker, René de Vos van het Ondernemersfonds Breda hoopt dat de “knip” zo blijft zodat het verkeer geen obstakel meer is voor de oversteek van de stad naar de Haagdijk.⁹

⁷ De [Motie ‘minder verkeer in de binnenstad’](#) roept het college op om een “voorkeursvariant uit te werken met verbetering van straten door ingrepen en maatregelen gericht op vermindering van de verkeersoverlast, garantie van bereikbaarheid en verhoging van de leefbaarheid”. Zie ook de [Beantwoording artikel 9 vragen van GroenLinks en PvdA over Onderzoek verkeersbewegingen Prinsenkade](#).

⁸ [Motie ‘Mogelijkheden Prinsenkade-Markendaalseweg’](#)

⁹ Zie [Doorgaand verkeer Prinsenkade definitief verleden tijd? ‘Die betrekkelijk rust bevalt eigenlijk wel’](#) (BN DeStem 9 september 2024) en [Het is rustig op de kop van de Haagdijk in Breda, heel erg rustig: ‘De loop is er wel even uit ja’](#) (BN DeStem 11 augustus 2024).

Bespreekpunten

Vragen aan het college:

- Hoe kijkt het college naar het door ons geschetste toekomstbeeld voor de stad? Ziet het college dezelfde uitdagingen en oplossingen?
- In het specifiek:
 - Hoe ziet het college de invulling van de ruimte van de binnenstad als we kijken naar de gevolgen van klimaatverandering?
 - Deelt het college de opvatting dat de potentie van de stad nu wordt bekneld door fysieke barrières?
 - Ziet het college het nut van ruimte geven aan langzaam verkeer om de binnenstad leefbaar te houden?
- Wat vindt het college van de verschillende richtingen in de schetsen voor de toekomst?
- Wat voor aanknopingspunten ziet het college om deze richtingen op te nemen in beleid? Zijn er lopende of komende projecten waar deze richtingen in meegenomen kunnen worden, zoals bij de Vlaszak?
- Is het college bereid om de richtingen die in het toekomstbeeld en schetsen staan beschreven als uitgangspunt te nemen voor toekomstige ontwerpogaves en visies, zoals in de visie openbare ruimte of visie binnenstad?
- Is het college bereid om verder uit te werken hoe het toekomstbeeld vorm kan krijgen op de vier genoemde locaties in de stad?
- Kan het college een doorkijk geven hoe de uitkomsten van het onderzoek naar de herinrichting van de Prinsenkade opgepakt zullen worden?

Vragen aan de raad:

- Hoe kijkt de raad naar het door ons geschetste toekomstbeeld voor de stad? Ziet de raad dezelfde uitdagingen en oplossingen?
 - Hierbij kunnen ook bovenstaande specifieke vragen genoemd bij de vragen aan het college worden beantwoord.
- Wat vindt de raad van de verschillende richtingen die we schetsen in de schetsen voor de toekomst?
- Is de raad het ermee eens dat de richtingen als uitgangspunt genomen moeten worden in toekomstige ontwerpogaves en visies voor de binnenstad, zoals in de visie openbare ruimte of visie binnenstad?
- Is de raad het eens om het college de opdracht te geven verder uit te werken hoe het toekomstbeeld vorm kan krijgen op de vier genoemde locaties in de stad?
- Is de raad het ermee eens dat als de uitkomsten van het onderzoek naar de herinrichting van de Prinsenkade bekend zijn, dat daar dan zo snel mogelijk naar gehandeld dient te worden en dat dit in de raad zo snel mogelijk behandeld dient te worden?